

GAN

ALF

BET

GIMMEL

DALET

HEE

WAW

WELKOM IN ONZE SOEKA!

© JELED-NIK Afdeling Onderwijs

Tekst: Henny van het Hoofd
Tekeningen: Marchien Mayer

Dit werkboekje is onderdeel van het JELED leerplan voor kinderen vanaf 4 jaar.
Voor meer informatie: www.jeled.net of henny@nik.nl

J.E.L.E.D. - Jewish European Learning Experience Dot.net

In de joodse maand Tisjrie is het heel vaak jomtov.

☆ Vul in:

Op 1 en 2 Tisjrie is het _____

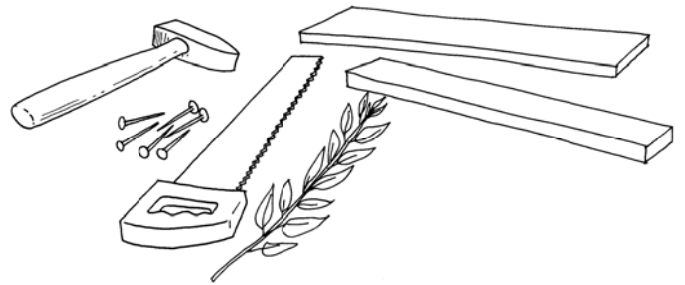
Op 10 Tisjrie is het _____

Op 15 Tisjrie begint weer een nieuwe jomtov: *Soekot*. Bij Soekot horen twee speciale mitswot. Die staan Wajikra 23 pasoeek 40.

Hieronder zie je een stukje uit deze pasoeek:

בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים

Zeven dagen moeten jullie in hutten wonen

☆ Beantwoord nu deze vragen:

1 Over welke mitswa gaat deze pasoeek?

_____

2 Hoeveel dagen duurt Soekot ?

_____

3 In het Nederlands wordt een soeka vaak vertaald als '*loofhut*' en Soekot met '*Loofhuttenfeest*'.

Loof heeft hier niets te maken met 'geloven' of 'loven' (= prijzen, een compliment maken). Welke betekenis heeft loof het hier dan wel?

_____

- 4 Verzin een moderne Nederlandse vertaling voor Soeka en voor Seekot:

סוכה = _____

סוכות = _____

- 5 Hieronder zie je de woorden waarmee de beracha begint die je zegt wanneer je in een soeka zit. Ze staan door elkaar, schrijf ze in de goede volgorde over in de vakjes. Begin aan de rechterkant. Weet je het niet precies? Tel de letters!

אֲשֶׁר *בְּמִצּוֹתָיו* *בְּרוּךְ* *הָעוֹלָם* *ה'/*
קִדְּשָׁנוּ *אֶתָּה* *אֱלֹהֵינוּ* *וְצִוּנוּ* *מֶלֶךְ*

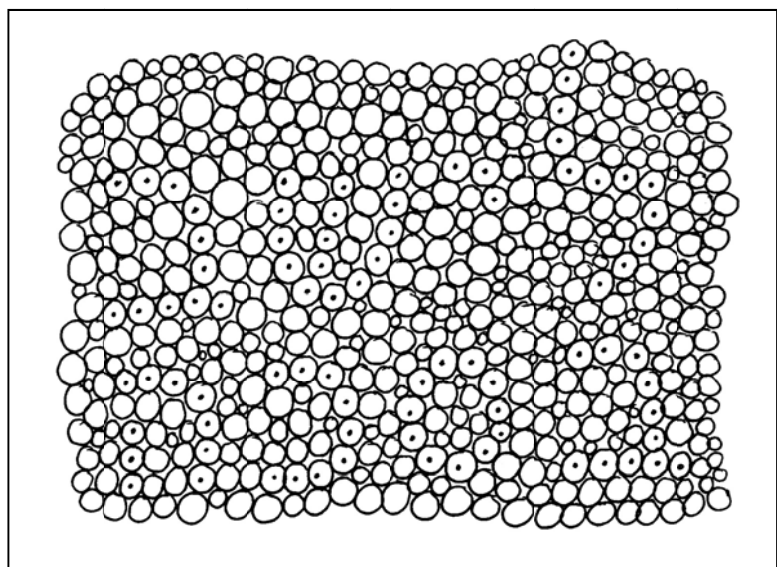

Kleur alle vakjes met een stip, dan zie je het vervolg van de בְּרָכָה die je zegt wanneer je in een סוכה zit:

Wanneer je er over nadenkt is het wel raar wat we op Soekot doen: in plaats van in ons eigen warme huis eten en zitten we zoveel mogelijk in een hut in de tuin of op het balkon. Waarom doen we dat?

- ☆ Het onderstaande antwoord komt uit de Tora, uit het boek Wajikra.
Lees het, en beantwoord daarna de vragen:

לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם

“Zodat jullie toekomstige generaties zullen weten dat Ik het joodse volk in hutten heb laten wonen toen Ik ze uit het land Egypte heb gevoerd, Ik, de Eeuwige, jullie God.”

Nadat het joodse volk bevrijd was uit Egypte, duurde het nog veertig jaar voordat het in Israël kon wonen.

1. Op welke plek was het joodse volk in die veertig jaar?
.....
2. Op welke manier denk je dat het joodse volk daar gewoond heeft?
.....
3. Waarom proberen we volgens jou om tijdens Soekot zoveel mogelijk in een Soeka te zijn? Geef eerst je eigen antwoord:
.....
.....

- 4 Hieronder zie je een stukje uit Van Jom tot Jom. Er worden drie redenen genoemd waarom we in een Soeka zitten. Lees het stukje goed door, en vat daarna deze drie redenen samen:

De soeka

Het is de bedoeling om tijdens Soekot zoveel mogelijk in de soeka te zitten en er in elk geval alle maaltijden te gebruiken.

De soeka herinnert ons aan de lange tocht door de woestijn, vanuit Egypte richting het beloofde land. Veertig jaar lang zwierf een heel volk over eindeloze zandvlaktes. Daar waar geen graan groeit, geen weiden zijn voor het vee, waar bijna geen water is terwijl wilde dieren overal op de loer liggen. Alleen door het voedsel en de bescherming van God kon het joodse volk die lange tocht volbrengen.

Door een week lang als het ware naar een hut te verhuizen, beseffen we weer dat God ons toen heeft beschermd en dat Hij dat nu nog steeds doet. Soekot is een feest van Godsvertrouwen, *bitachon*.

Door het dak van de hut kunnen we steeds de hemel zien en kan God ons zien. Daarmee leert Soekot ons ook dat er geen scheidslijn bestaat tussen God en ons. We kunnen ons altijd direct tot God wenden. Er staat niets tussen Hem en ons in, een bemiddelaar hebben we niet nodig.

Van Jom tot Jom, blz 161-162.

De eerste reden: _____

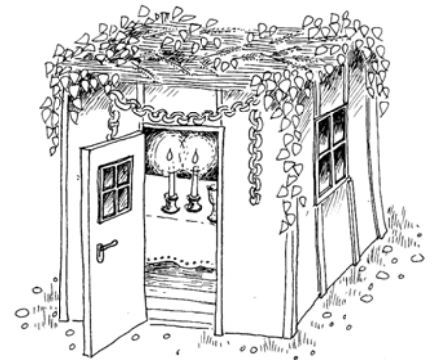
_____

De tweede reden: _____

_____

De derde reden: _____

_____

Behalve de Soeka is er ook nog een andere belangrijke mitswa die bij Soekot hoort.
In deze pasoeek (Wajikra 23:40) kun je lezen welke mitswa dat is:

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר
כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עָבֹת וְעֵרְבֵי-נָחַל....

*Nemen jullie op de eerste dag een vrucht van de
Hadarboom, een tak van een palm, takken van een
Avotboom en beekwilgen...*

☆ Over welke mitswa denk je dat deze pasoeek gaat?

In deze pasoeek worden vier soorten bomen en struiken genoemd.

In het Ivriet heten ze אַרְבַּעַה מִיָּנִים (*arba'a miniem*), de 'vier soorten'.

Behalve bij de beekwilgen is het niet meteen duidelijk wat voor boom of struik de Tora bedoelt. Lees de uitleg en beantwoord de vragen:

EEN VRUCHT VAN DE HADARBOOM - פְּרִי עֵץ הָדָר

Wat is een Hadarboom? Het woord הָדָר betekent 'prachtig, heerlijk'. Volgens onze joodse geleerden moet zowel de boom als de vrucht *hadar* zijn: allebei mooi om te zien.

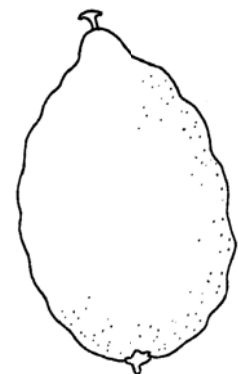
Misschien de granaatappel? Dat is een prachtige vrucht, maar granaatappelbomen verliezen hun blaadjes in de herfst. Of de carobe (חֲרוּב *charov*)? Een carobeboom is weliswaar een mooie, statige boom die altijd groen blijft, maar zijn vruchten zijn donkerbruine peulen die vroeger vooral door arme mensen werden gegeten.

Etrogbomen voldoen helemaal aan de beschrijving: ze zijn prachtig om te zien, hebben het hele jaar door blaadjes krijgen mooie vruchten. Bovendien ruikt de hele etrogboom lekker: niet alleen de bloesem, maar ook de vruchten, de blaadjes en zelfs de takken!

Een etrog is een heel bijzondere vrucht, die je niet zomaar bij de groentenman kunt kopen.

☆ Hoe kom je aan een etrog? _____

☆ Hoeveel kost een etrog? _____

EEN PALMTAK - תְּמָרִים - כַּפֹּת

We weten om wat voor soort palm het gaat: een תְּמָר is een dadelpalm. Het woord כַּפֹּת (*kappot*) is het meervoud van כַּף (*kaf*), dat onder andere 'voetzool' of 'handholte, handpalm' betekent. De tak van een dadelpalm lijkt een beetje op een hand met een heleboel vingers, de blaadjes. Bij de palm gaat in dit geval niet om de dadels, maar om de tak zelf.

Omdat het woord כַּפֹּת in de pasoeek zonder de letter י is geschreven, leiden onze joodse geleerden hieruit af dat we voor deze mitswa maar één palmtak nodig hebben. Zo'n tak wordt לוֹלֵב (*loelav*) genoemd, omdat de nieuwe takken bij een dadelpalm van binnenuit groeien.

- ☆ Het woord לוֹלֵב heeft dezelfde stamletters als לֵב (*lev*).
Wat betekent dit woord en wat is de overeenkomst met לוֹלֵב?

TAKKEN VAN DE AVOT BOOM - עֵץ-עֵבֶת - עֵנָף

Een Avot boom is geen speciale boomsoort: het woord עֵבֶת betekent: dicht bebladerd. Volgens onze joodse geleerden is het een boom of struik met een heleboel bladeren die tot op de stam groeien. Het gaat ook hier om een soort die 'wintergroen' is, die dus zijn bladeren in de herfst niet verliest. De beschrijving bestaat uit drie Hebreeuwse woorden- hieruit leiden onze joodse geleerden af dat we drie takjes van deze soort moeten nemen.

In de Talmoed worden twee kandidaten genoemd voor de Avot boom: de *oleander* en de *mirte*. De keuze viel op de mirte, die in het Ivriet הָדַס (*hadas*) heet. De reden voor deze keuze is נֹעֵם דְּרָכֶיהָ דְּרָכֶיהָ - haar (= de Tora) wegen zijn aangenaam, prettig.

OLEANDER
<i>Oleander – Nerium oleander Een wintergroene struik met mooie roze bloemen en puntige blaadjes. Alle delen van de plant zijn zo giftig dat een kleine dosis al fataal kan zijn. Zo stierven mensen na het eten van vlees dat aan oleandertakken boven een vuurtje was geroosterd.</i>

MIRTE
<i>Mirte – Myrtus communis Een wintergroene struik met ronde blaadjes. De gedroogde bladeren en de elegante kleine bloemen verspreiden lange tijd een heerlijke geur. Mirte olie wordt gebruikt in parfums, zeep en shampoo. In de oudheid symboliseerde de mirte schoonheid en liefde.</i>

- ☆ Waarom is de oleander niet geschikt voor deze mitswa?

De vier plantensoorten worden samen meestal **לוֹלֵב** (*loelav*) genoemd omdat de palmtak de grootste van de vier is. De mitswa van het loelav schudden gaat op deze manier:

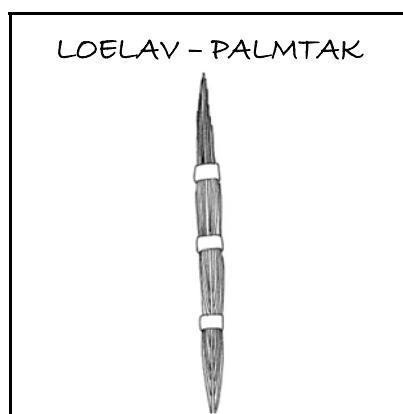

- 1 Neem alle planten behalve de etrog in je rechterhand. Zorg ervoor dat de drie mirtetakjes aan de rechterkant zitten, en de twee wilgentakjes links.
- 2 Neem de etrog in je linkerhand en houd hem op zijn kop, (zoals hij aan de boom groeit, met de punt naar beneden).
- 3 Zeg deze bracha:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לֹלֵב
*Baroech Atta Adonaj, Elloheenoe melech ha-olam,
 asjer kiddesjanoe bemitswotaw wetsiewanoe al netielat loelav.*

- 4 Draai de etrog om, zodat de punt naar boven wijst. Breng je handen bij elkaar.
- 5 Is het de eerste keer dat je dit jaar loelav schudt? Zeg dan שְׁהֵיחֵנוּ
- 6 Schud de loelav in alle windrichtingen (begin bij het oosten), naar boven en naar beneden.

Er zijn heel veel verklaringen waarom juist deze vier soorten gekozen zijn voor de loelav. Hieronder zie je de bekendste:

Eigenschappen:

Krijgt vruchten, maar ruikt niet

Bijzonderheden:

De loelav kan worden vergeleken met een mens die veel Tora leert (vruchten), maar die weinig goede daden doet (= geen geur).

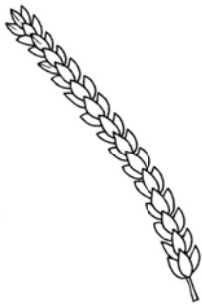
Eigenschappen:

Krijgt geen vruchten en ruikt ook niet

Bijzonderheden:

De aravot kunnen worden vergeleken met een mens die geen Tora leert en ook geen goede daden doet.

HADASSIEM - MIRTE

Eigenschappen:

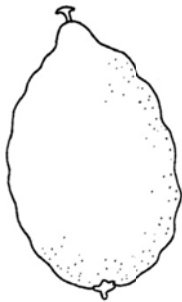
Krijgt geen echte vruchten maar alleen kleine besjes, ruikt erg lekker.

Bijzonderheden:

De hadas is een sierplant: mooi om naar te kijken. Sierplanten ruiken vaak lekker, en van sommige soorten wordt parfum gemaakt. Mirtetakjes symboliseren de dingen die ons leven mooier en plezieriger maken.

De hadassiem kunnen worden vergeleken met iemand die weinig Tora leert maar veel goede daden doet.

ETROG

Eigenschappen:

Niet alleen de vruchten, maar ook de bladeren en zelfs de takken ruiken erg lekker.

Bijzonderheden:

De etrog vertegenwoordigt eetbare plantensoorten, zoals vruchten en granen, en symboliseert daarmee ons voedsel.

Een etrog kan worden vergeleken met iemand die veel Tora leert en ook veel goede daden doet.

Beantwoord de vragen:

- 1 Elk van de vier plantensoorten uit de loelav kan worden vergeleken met bepaald type mens. Als we de loelav schudden houden we de vier planten dicht tegen elkaar aan. Waarom zouden we dat doen?
- 2 Wanneer we de loelav schudden bedanken we 'ה. Schrijf op voor welke dingen we dat volgens jou speciaal tijdens סוכות doen:
- 3 Waarom zouden we de loelav naar alle richtingen schudden?